

BIBLIOTECA
Traduceri 2
PAISIANĂ

Sfântul Teofilact al Bulgariei

**TÂLCUIRE CU DE-AMĂNUNTUL
LA EPISTOLELE SOBORNICEȘTI**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

TEOFILACT, arhiepiscopul Bulgariei

Tâlcuire cu de-amănuntul la epistolele sobornicești / Sfântul
Teofilact al Bulgariei ; trad. de monahii Gherontie și Grigorie
(Dascălul) ; ed. îngrijită și note de Ștefan Voronca. - Iași : Doxologia,
2015

ISBN 978-606-666-318-2

I. Gherontie, monah (trad.)

II. Grigorie Dascălul, mitropolit al Ungrovlahiei (trad.)

III. Veronca, Ștefan (ed.)

252:281.5

BIBLIOTECA
Traduceri | 2
PAISIANĂ

Sfântul Teofilact al Bulgariei

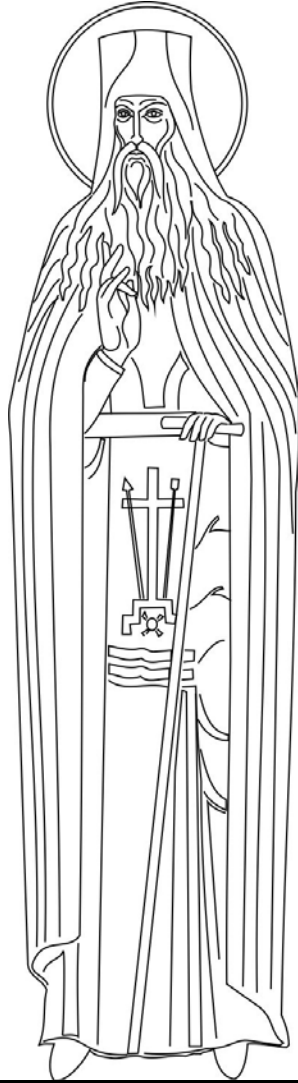
TÂLCUIRE CU DE-AMĂNUNTUL LA EPISTOLELE SOBORNICEȘTI

Traducere din limba greacă veche
de monahii Gherontie și Grigorie (Dascălul)

Ediție îngrijită de Ștefan Voronca

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA
Iași, 2015

Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț
(1722-1794)

Cuprins

Notă asupra ediției 7

Pricina Epistolei Sobornicești a lui Iacov 15

TÂLCUIRE LA EPISTOLA SOBORNICEASCĂ A SFÂNTULUI APOSTOL IACOV

Capitolul 1 17

Capitolul 2 30

Capitolul 3 38

Capitolul 4 46

Capitolul 5 55

Pricina celei dintâi Epistole a Sfântului Apostol Petru 63

TÂLCUIRE LA EPISTOLA ÎNTÂI A SFÂNTULUI APOSTOL PETRU

Capitolul 1 65

Capitolul 2 77

Capitolul 3 89

Capitolul 4 100

Capitolul 5 110

<i>Pricina celei dintâi Epistole a Sfântului Apostol Ioan</i>	117
---	-----

TÂLCUIRE LA EPISTOLA ÎNTÂI
A SFÂNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST
IOAN TEOLOGUL

Capitolul 1	121
Capitolul 2	127
Capitolul 3	139
Capitolul 4	149
Capitolul 5	159

<i>Pricina celei de-a doua Epistole Sobornicești a lui Ioan Teologul</i>	169
--	-----

TÂLCUIRE LA A DOUA EPISTOLĂ
A SFÂNTULUI IOAN TEOLOGUL

Capitolul 1	171
-------------------	-----

<i>Pricina Epistolei a treia a Sfântului Ioan Teologul</i>	181
--	-----

TÂLCUIRE LA A TREIA EPISTOLĂ
A SFÂNTULUI IOAN TEOLOGUL

Capitolul 1	183
-------------------	-----

<i>Pricina Epistolei lui Iuda</i>	187
---	-----

TÂLCUIRE LA EPISTOLA
SFÂNTULUI APOSTOL IUDA

Capitolul 1	189
-------------------	-----

Notă asupra ediției

Despre personalitatea Sfântului Teofilact al Bulgariei (1055–1107), viața, scrierile, circulația lor, traducerile în limba română sau în alte limbi, în manuscris și tipărite, există în limba română un studiu extins, publicat în volumul *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Matei* (Editura Sophia, București, 2002). Acest studiu inaugurează cumva, sau poate fi socotit totodată și o introducere la toate celelalte tâlcuiri ale Sfântului care au apărut după aceea, implicit al celei de față, drept pentru care în prezentul volum nu vom zăbovi decât asupra tâlcuirii la Epistolele Sobornicești.

Tâlcuirile Sfântului Teofilact al Bulgariei la Sfânta Scriptură au fost foarte căutate și citite în spațiul ortodox din veacul al XI-lea, încă din momentul în care au fost scrise, iar din veacul al XVIII-lea și în spațiul ortodox românesc. Cu toate acestea, până astăzi, socotim că scrierile Sfântului nu se bucură de primirea ce li se cuvine, atât în teologia academică, cât și în spiritualitatea ortodoxă în general, aceasta cu atât mai mult cu cât Sfânta Scriptură este tot mai puțin citită și tot mai puțin interpretată la adevărata ei vrednicie, omul modern, creștin sau nu, socotindu-se adesea autosuficient în cunoștințele sale.

Publicarea tâlcuirilor la Epistolele Sobornicești se constituie acum oarecum ca o plinire a celorlalte tâlcuiri ale Sfântului care au apărut până acum în limba română după 1990: tâlcuirile la cele Patru Evanghelii, Faptele Apostolilor, 1 și 2 Corinteni, Romani, Galateni, Filipeni, Efeseni, Coloseni, rămânând de publicat cele la Tesaloniceni, Tit și 1 și 2 Timotei. De menționat aici că, cu excepția tâlcuirilor la cele Patru Evanghelii,

Pricina Epistolei Sobornicești a lui Iacov

Însuși Iacov, scriind epistola aceasta celor risipiți din cele douăsprezece seminții care au crezut în Domnul nostru Iisus Hristos, o scrie ca pe una învățătoarească, învățându-i despre deosebirea ispitelor, care sunt de la Însuși Dumnezeu, și care de la inima oamenilor; și că se cade ca nu singur cuvântul, ci și fapta să arate credința, și cum că nu auzitorii Legii, ci făcătorii Legii se îndreptează. Iar pentru cei bogați poruncește să nu fie cinstiți în biserici mai mult decât cei săraci¹, ci mai vârtos să fie și certați și înfrunțați pentru mândria lor; iar spre sfârșit îi mângâie pe cei nedreptățiți, îndemnându-i să rabde îndelung până la venirea Judecătorului. Și învățându-i pentru răbdare și arătându-le de la Iov pe folosul răbdării, poruncește să se cheme preoții Bisericii la cei bolnavi, și să se sârguiască a întoarce către adevăr pe cei rătăciți și înșelați, căci cel ce va face aceasta, va lua drept plată de la Domnul iertarea păcatelor. Așa sfârșește și epistola.

Arătare a capetelor Soborniceștii Epistole a lui Iacov

1. Despre răbdare și despre credința cea nefățarnică, și despre smerita-cugetare către cei de aproape; încă și despre orbirea cea dintru noi, și despre patimile cele dintr-înșa, că adică nu de la Dumnezeu este pricina; că orice bine este

¹ Să nu li se acorde privilegiu mai mari, sau să fie socotiți mai importanți decât săracii în vârtutea bogăției lor.

întru noi, de la Dânsul este. Despre blândețe și curăție, și despre buna-lucrare, cea care împărtășește fericirea, și despre cunoașterea măsurată a cuvântului. Despre dragostea cea nefățarnică către fiecare după Lege. Că nu doar din credință, ci și din fapte, și nu din fiecare deosebi, ci dintr-amândouă împreună se îndreptează omul. Că limba cea îndrăzneată și fără de rânduială omoară pe cel ce o are, pe care se cuvine a o ține și a o stăpâni numai spre lauda și slava lui Dumnezeu.

2. Pentru împreună-petrecerea cea bună și fără sfadă a unora cu alții, care sfadă se naște din iubirea de slavă cea prin înțelepciunea omenească.

3. Despre Dumnezeiasca înțelepciune.

4. Și cum că din lenevire și din iubirea de dulceți se face pricirea, nestatornicia și împotrivirea cea către Dumnezeu.

5. Despre pocăința spre mântuire.

6. Despre a nu judeca pe aproapele.

7. Că nu de la om, ci de la Dumnezeu pașii omului se îndreptează.

8. Despre lăcomia bogăților și despre desfătarea lor cea din lumea aceasta, și despre dreapta-judecată a lui Dumnezeu.

9. Despre îndelunga-răbdare și răbdarea pătimirilor, și despre adevăr.

10. Sfaturi care deosebi fiecăruia i se cuvine după credință. Și cum că se cuvine a sluji mântuirii apropielui.

Tâlcuire la Epistola sobornicească a Sfântului Apostol Iacov

Capitolul 1

1. Iacov, robul lui Dumnezeu și al Domnului Iisus Hristos, celor douăsprezece seminții care sunt întru risipire, să se bucure!

„Al lui Dumnezeu”, adică „al Tatălui”, și „al Domnului”, adică „al lui Iisus Hristos”; drept aceea dacă este rob deopotrivă al Tatălui și al Fiului, apoi de aceeași cinste cu Tatăl este și Fiul, și după cinste și după ființă. Iar mai presus de toată vrednicia lumească, Apostolii Domnului se împodobesc cu numirea de robi ai lui Hristos.

2. Toată bucuria să socotiți, frații mei, când în multe feluri de ispite cădeți,

Ispita și întristarea cea după Dumnezeu le știe ca lăudate și vrednice de bucurie, căci acestea sunt legătură neruptă și creștere a dragostei și a umilinței². De unde s-a zis și aceea: „Fiule, dacă te apropii să slujești Domnului, gătește-ți sufletul tău spre ispite” (Sirah 2, 1). Și Hristos: „În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți” (Ioan 16, 33), că nu este cu putință să se învrednicească cineva fără de iscusință nici de cununi lumești, nici de la Dumnezeu. Și smerindu-se pe sineși, „frați” pe dânșii îi numește, și nu „fii”. Iar celor sârguitori „ispitele”

² Sau „străpungerii”.